

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jany Knotkové a soudkyň JUDr. Radky Šimkové a JUDr. Aleny Deréové ve věci žalobkyně: **Calypso leather s. r. o.**, IČO 28003110, se sídlem Praha 2, V Túních 1356/13, zastoupené Mgr. Šimonem Baliharem, advokátem se sídlem Plzeň, Žižkova 52, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti** se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, za níž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem Praha 2, Rašínovo nábřeží 390/42, o zaplacení 2.730.000 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 9. června 2015, č. j. 10 C 187/2013-244,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku o věci samé pod bodem I. potvrzuje.
- II. Ve výroku o nákladech řízení pod bodem II. se rozsudek soudu I. stupně mění tak, že je žalobkyně povinna zaplatit žalované na nákladech řízení 900 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.
- III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované na nákladech odvolacího řízení 900 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění

Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu o zaplacení částky 2.730.000 Kč se 7,05% úrokem z prodlení od 23. 2. 2013 do zaplacení (výrok I.) a dále rozhodl, že žádný

z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.). Takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala zaplacení uvedené částky jako škody vzniklé jí tvrzeným nesprávným úředním postupem notářky JUDr. Miroslavy Szabové při sepisu kupní smlouvy ve formě notářského zápisu ze dne 25. 2. 2010. Podle žalobního tvrzení kupní smlouva by mohla být neplatná pro rozpor s ustanovením § 196a odst. 1 a 3 obch. zák., přičemž notářka účastníky smlouvy nepoučila o nebezpečí takové neplatnosti.

Soud I. stupně zjistil, že dne 25. 2. 2010 byl notářkou JUDr. Miroslavou Szabovou (dále notářka) sepsán notářský zápis o kupní smlouvě, kterou jako prodávající uzavírala Asociace nezávislých likvidátorů s. r. o (dále Asociace) a jako kupující žalobkyně, přičemž za obě společnosti jednal xxx těchto společností P. V.. Předmětem smlouvy byl prodej označených nemovitostí v katastrálním území xxx xxx (dále předmětná nemovitost) za sjednanou kupní cenu 2.730.000 Kč. Kupní smlouva byla následně v řízení vedeném u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 139 ICm 773/2012 shledána absolutně neplatnou pro rozpor s ustanovením § 196a odst. 3 obch. zák., neboť obecná cena převáděné nemovitosti nebyla zjištěna znalcem jmenovaným soudem a uzavření smlouvy nepřecházel souhlas valné hromady žalobkyně. Dále zjistil, že v řízení vedeném u Okresního soudu v Domažlicích pod sp. zn. 6 C 96/2010 soudy dospěly k závěru o pochybnosti ohledně uhrazení kupní ceny, když z částky 2.730.000 Kč bylo vyplaceno manželům S. 1.000.000 Kč jako nedoplatek kupní ceny z roku 2008, dalších 180.000 Kč přijal P. V. a zbytek 1.550.000 Kč měl převzít P. V. pro Asociaci, který uvedl, že žádné peníze nepřijal a k podpisu výdajových dokladů byl přinucen pod hrozbou okamžitého vyhození z bytu. U Okresního soudu v Domažlicích je pod sp. zn. 1 T 219/2011 projednávána obžaloba podaná na P. V. a P. V. mimo jiné pro skutek, že dne 26. 2. 2010 P. V. jako xxx Asociace prodal předmětné nemovitosti do výlučného vlastnictví žalobkyně, kde byl rovněž xxx, a převzal ve dvou splátkách za prodej těchto nemovitostí hotovost 180.000 Kč, P. V. v období od 26. 2. 2010 do 4. 3. 2010 převzal od žalobkyně za prodej nemovitostí v pěti splátkách celkovou finanční hotovost 1.550.000 Kč, přičemž ani jeden z nich nezajistil převod finančních prostředků do Asociace. Na Asociaci byl usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 2. 2012 prohlášen konkurz, který je projednáván jako konkurz nepatrný.

Na základě těchto zjištění dospěl soud I. stupně k závěru, že došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu ustanovení § 4 a 13 zák. č. 82/1998 Sb., a to postupem notářky při sepisu notářského zápisu ze dne 25. 2. 2010. Nesprávnost postupu spočívá v tom, že kupní smlouva byla následně shledána neplatnou pro rozpor se zákonem, a to z důvodu, že obecná cena převáděné nemovitosti nebyla zjištěna znalcem jmenovaným soudem a že uzavření smlouvy nepřecházel souhlas valné hromady kupujícího podle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. Dále soud I. stupně posuzoval vznik škody a příčinnou souvislost mezi škodou a nesprávným úředním postupem. Žalobkyně tvrdí škodu v tom, že se nemůže domoci vrácení zaplacené kupní ceny jako bezdůvodného obohacení proti Asociaci. Soud I. stupně uzavřel, že žalobkyni tvrzená škoda nevznikla, neboť žalobkyně ve skutečnosti částku 2.730.000 Kč Asociaci nezaplatila, o čemž svědčí to, že nebylo dohledáno účetnictví prodávajícího, že nezaplacení kupní ceny tvrdí též statutární orgán Asociace v řízení vedeném u Okresního soudu v Domažlicích pod sp. zn. 6 C 96/2010 a že tyto skutečnosti byly též zjištěny v řízení vedeném u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 139 ICm 773/2012. Podle soudu I. stupně je nepochybným zaplacení částky 1.000.000 Kč manželům S., dalších 180.000 Kč použila žalobkyně na úhradu splátky úvěru u Komerční banky a. s. a zbytek 1.550.000 Kč měl převzít P. V. pro Asociaci, který to však popírá, což je prověřováno v trestním řízení vedeném pod sp. zn. 1 T 219/2011. Pokud žalobkyni vznikla nějaká škoda, pak to bylo v příčinné souvislosti s jednáním jeho vlastního xxx P. V., který též žalobkyni za škodu odpovídá, čímž je přetržena příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a tvrzenou škodou. Žalobkyně se má

domáhat škody vůči skutečnému škůdci P. V., proto je žaloba též předčasná. Z těchto důvodů byla žaloba zamítnuta.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včasné odvolání. Namítá nesprávný skutkový závěr, že žalobkyně kupní cenu Asociaci nezaplatila, neboť tento závěr nemůže vyplývat z dokazování. Zaplacení celé kupní ceny vyplývá z důkazů provedených soudem I. stupně, a to z výdajových pokladních dokladů a ze seznamu přihlášených pohledávek, když v řízení nebyl proveden žádný důkaz, kterým by byla zpochybněna pravost uvedených důkazů. K tomu žalobkyně dodala, že pohledávka žalobkyně ve výši 2.730.000 z důvodu vydání bezdůvodného obohacení dle neplatné kupní smlouvy byla insolvenčním správcem zjištěna. Přes nesprávné zjištění, že žalobkyně nezaplatila Asociaci, soud I. stupně na jiném místě rozsudku připouští vznik škody, nicméně s tím, že tato vznikla v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním P. V.. Pokud soud I. stupně činil závěr o protiprávním jednání xxx P. V., pak z rozsudku nevyplývá, jakého protiprávního jednání se měl v souvislosti s kupní smlouvou P. V. dopustit, když v tomto směru nebylo učiněno žádné skutkové zjištění. Skutkový závěr soudu o tom, zda na straně žalobkyně došlo či nedošlo ke vzniku škody, je tak zmatečné. Tato zmatečnost postihuje i závěr soudu o předčasnosti žaloby. Žalobkyně považuje za správný závěr, že ze strany notářky došlo k sepsu kupní smlouvy bez splnění základních zákonných povinností notářky, což správně posoudil jako nesprávný úřední postup. Žalobkyně zopakovala své argumenty, na jejichž základě se domáhá náhrady škody proti státu tak, že uhradila Asociaci na základě absolutně neplatné kupní smlouvy kupní cenu 2.730.000 Kč, pohledávka na vydání bezdůvodného obohacení proti prodávající Asociaci je zcela nedobytná (majetkový prospěch získaný prodávající se v majetkové podstatě nenachází, insolvenčním správcem byly zjištěny pohledávky cca ve výši 26, 5 milionů Kč, z toho pohledávky zajištěné zástavním právem 1.456.444 Kč, předmětné nemovitosti byly zpeněženy za částku 1.680.000 Kč a tato částka bude téměř v celém rozsahu použita k uspokojení pohledávky zajištěného věřitele č. 24, v majetkové podstatě se nenachází jiný hodnotný majetek). Škoda žalobkyni vznikla nevymahatelností pohledávky za prodávající Asociaci ve výši 2.730.000 Kč z důvodu vydání bezdůvodného obohacení. Žalobkyně dále soudu vytkla neprovedení výsledku P. V., výsledku žalobkyně a zprávy insolvenčního správce ohledně možného uspokojení pohledávky žalobkyně vůči úpadkyni – Asociaci. Těmito důkazy by bylo prokázáno, že žalobkyně uhradila prodávajícímu kupní cenu a že pohledávka proti Asociaci je nedobytná. S uvedenými důkazy se soud I. stupně nevypořádal. Dále žalobkyně namítla nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, který neučinil skutkové závěry o tom, zda je pohledávky vymahatelná či nikoliv, který učinil nesprávný skutkový závěr o nezaplacení kupní ceny, případně některé skutkové závěry jsou nejednoznačné – zda na straně žalobkyně vznikla škoda. Žalobkyně dále namítá nesprávné právní posouzení věci spočívající v tom, že soud I. stupně neučinil závěr o odpovědnosti žalované za škodu vzniklou žalobkyni, že soud I. stupně učinil závěr o tom, že žalobkyni nemohl vzniknout vůči prodávajícímu nárok na vydání bezdůvodného obohacení, že za škodu odpovídá xxx žalobkyně P. V., že protiprávním jednáním P. V. byla přetržena příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem notářky a vznikem škody a že žaloba je předčasná. Žalobkyně navrhla provedení důkazů navržených před soudem I. stupně (výslech P. V., účastnický výslech žalobkyně, znalecký posudek Zbyňka Sovy, zpráva insolvenčního správce), dále navrhla zopakování důkazů provedených před soudem I. stupně (výdajové doklady, seznam přihlášených pohledávek a zpráva insolvenčního správce ze dne 22. 2. 2012). Žalobkyně dále vytkla, že odůvodnění rozsudku trpí zásadními vadami, neboť neobsahuje údaje ve smyslu ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. Žalobkyně navrhla, aby změnou napadeného rozsudku bylo žalobě vyhověno.

Žalovaná navrhla potvrzení napadeného rozsudku, který není zatížen vadami vytýkanými žalobkyní. Žalovaná zdůraznila důkazní břemeno žalobkyně ve sporu o náhradu škody, které žalobkyně neunesla. K prokázání zaplacení kupní ceny žalobkyně předložila několik jednoduchých výdajových pokladních dokladů, jejichž pravost byla zpochybněna v řízení vedeném před Okresním soudem v Domažlicích sp. zn. 1 T 219/2011, jak soud I. stupně v odůvodnění uvedl. Uvedené pokladní doklady neznají na prodávající Asociaci, když částka 1.000.000 Kč byla zaplacená manželům S. a částky uvedené na ostatních dokladech se v účetnictví Asociace nikdy neobjevily. Žalobkyně neprokázala, že by se o částky uvedené na platebních dokladech snížil její majetek. Protože většina uvedených splátek byla provedena v rozporu s § 4 odst. 1 zák. č. 254/2004 Sb., je pochybnost o existenci žalobou uplatněného nároku více než legitimní. Kromě úhrady částky 1.000.000 Kč manželům S. žalobkyně úhradu zbývajících částí kupní ceny neprokázala. Žalobkyně neprokázala ani právní důvod úhrady kupní ceny manželům S.. Závěr soudu I. stupně o předčasnosti žaloby směřuje k probíhajícímu trestnímu řízení, když v případě odsouzení jednatele žalobkyně by měla žalobkyně uplatnit náhradu škody proti nim. Zjištění pohledávky v insolvenčním řízení není relevantní pro posouzení existence pohledávky – škody v tomto řízení. Nebyla-li škoda prokázána, není významné posuzovat, zda by žalobkyně mohla být uspokojena v insolvenčním řízení. Důkazní návrhy žalobkyně jsou s ohledem na závěry soudu I. stupně nevýznamné.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a o. s. ř.).

Odvolací soud provedl důkaz výsledkem žalobkyně, tj. výsledkem xxx žalobkyně, kteří tuto funkci zastávali v rozhodné době, tj. v době sepisu namítaného notářského zápisu.

xxx P. V. jako účastník řízení uvedl, že notářka sepisovala kupní smlouvu na základě jeho požadavku, byl zajištěn „servis kupní smlouvy“. Notářka mu sdělila, že je možné, aby na obou stranách smlouvy jednal on jako xxx obou společností. Při sepisu kupní smlouvy jim notářka přečetla smlouvu, o jejím obsahu se nebavili. Při sepisu kupní smlouvy nemluvili o tom, zda byla cena stanovena znaleckým posudkem a zda prodej byl schválen valnou hromadou. xxx studoval ustanovení § 196a obch. zák. poté, kdy byli napadeni žalobou u soudu, xxx byl s tím za třemi právníky a oni se neshodli na tom, jak by to mělo být. Nyní xxx ví o tom, že to mělo být schváleno valnou hromadou, avšak k tomu nedošlo. xxx uvedl: „Mohu říct, že jsme klidně mohli tu valnou hromadu jako udělat dodatečně, ale to my neděláme“.

xxx A. M. jako účastník řízení uvedl, že byl přítomen projednání kupní smlouvy a jednou byl přítomen u notářky, které se zadal sepis kupní smlouvy. Nepamatuje se na to, zda se s notářkou projednávalo, kdo bude za společnosti kupní smlouvu uzavírat, zda je potřeba znalecký posudek, případně schválení valnou hromadou. Nyní už ví, že prodej nemovitosti měl být schválen na valné hromadě, tehdy to nevěděl. xxx také nemá povědomí o tom, že by byl upozorněn ze strany notářky na nějaké účinky kupní smlouvy apod. Dále se xxx vyjadřoval k okolnostem úhrady kupní ceny.

Na základě takto doplněného dokazování bylo o věci odvolacím soudem rozhodnuto.

Zásadní procesní pochybení v řízení před soudem I. stupně (§ 219a odst. 1 o. s. ř.) nebyla shledána. Není důvodně namítána nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, resp. nerespektování ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. žalobkyní. Soud I. stupně v rozsudku jasně a přehledně uvedl, které skutečnosti má za prokázané a z jakých důkazů tyto skutečnosti zjistil, srozumitelně též vyložil své právní názory, tedy jak zjištěný skutkový stav posoudil po stránce právní. Lze jediné vytknout, že soud I. stupně v odůvodnění rozsudku neuvedl výslovně, proč neprovedl další účastníky navržené důkazy, nicméně účastníkům tento svůj

postoj vysvětlil při jednání dne 9. 6. 2015. Tento nedostatek lze považovat za zhojený v odvolacím řízení (viz níže).

Soud I. stupně v řízení provedl účastníky navržené důkazy, které považoval za významné pro rozhodnutí věci, tyto zhodnotil v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.) a učinil na jejich základě své skutkové závěry. V odvolacím jednání bylo doplněno dokazování výsledkem žalobkyně, tj. xxx P. V. a A. M. Z těchto důkazů nezjistil odvolací soud žádné pro věc významné skutečnosti.

Soud I. stupně nepochybil, když neprovedl žalobkyní namítaný (neprovedený) důkaz zprávou insolvenčního správce, kterou si měl soud vyžádat k prokázání tvrzené skutečnosti, že pohledávka žalobkyně proti Asociaci z důvodu vrácení zaplacené kupní ceny (vydání bezdůvodného obohacení) je nedobytná. S ohledem na právní závěry učiněné soudem I. stupně, jakož i níže učiněné soudem odvolacím není pro věc významné, zda pohledávka žalobkyně vůči Asociaci je či není nedobytná. S ohledem na níže uvedené závěry odvolacího soudu není pro rozhodnutí věci ani podstatné, zda byla či nebyla kupní cena za prodej nemovitosti zaplacená. Proto odvolací soud v tomto směru nehodnotí výpovědi xxx žalobkyně k okolnostem zaplacení kupní ceny. Důkazy k prokázání zaplacení kupní ceny a k nedobytnosti pohledávky vůči Asociaci jsou tak nevýznamné a není třeba je provádět.

Odvolací soud má za to, že soud I. stupně správně shledal žalobu nedůvodnou, byť odvolací soud shledává jiné důvody pro zamítnutí žaloby.

Podle ustanovení § 135 odst. 2 obch. zák. ustanovení § 194 odst. 2 první až páté věty, odstavce 4 až 7 a § 196a se použijí obdobně.

Podle ustanovení § 196a odst. 1 a 3 obch. zák. (zák. č. 513/1991 Sb. účinného ke dni 25. 2. 2010) společnost může uzavřít smlouvu o úvěru nebo půjčce s členem představenstva, dozorčí rady, prokuristou nebo jinou osobou, která je oprávněna jménem společnosti takovou smlouvu uzavřít, nebo osobami jim blízkými, anebo smlouvu, jejímž obsahem je zajištění závazků těchto osob, nebo na ně bezplatně převést majetek společnosti jen s předchozím souhlasem valné hromady a jen za podmínek obvyklých v obchodním styku (odst. 1). Jestliže společnost nebo jí ovládaná osoba nabývá majetek od zakladatele, akcionáře nebo od osoby jednající s ním ve shodě anebo jiné osoby uvedené v odstavci 1 nebo od osoby jí ovládané anebo od osoby, se kterou tvoří koncern, za protihodnotu ve výši alespoň jedné desetiny upsaného základního kapitálu ke dni nabytí nebo na ně úplatně převádí majetek této hodnoty, musí být hodnota tohoto majetku stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem. Pro jmenování a odměňování znalce platí ustanovení § 59 odst. 3. Jestliže k nabytí dochází do 3 let od vzniku společnosti, musí je schválit valná hromada (odst. 3).

Podle ustanovení § 194 odst. 5 obch. zák. členové představenstva jsou povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu. Je-li sporné, zda člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno o tom, že jednal s péčí řádného hospodáře, tento člen představenstva. Ti členové představenstva, kteří způsobili společnosti porušením právních povinností při výkonu působnosti představenstva škodu, odpovídají za tuto škodu společně a nerozdílně. Smlouva mezi společností a členem představenstva nebo ustanovení stanov vylučující nebo omezující odpovědnost člena představenstva za škodu jsou neplatné. Členové představenstva odpovídají za škodu, kterou způsobili společnosti plněním pokynu valné hromady, jen je-li pokyn valné hromady v rozporu s právními předpisy.

Odvolací soud především činí závěr, že kupní smlouvu ze dne 25. 2. 2010 nelze shledat absolutně neplatnou z důvodu nedostatku posudku znalce jmenovaného soudem

a z důvodu nedostatku schválení valnou hromadou žalobkyně. V tomto směru nejsou zcela přílehlavě vysloveny právní závěry v odůvodnění rozsudků Krajského soudu v Plzni a Vrchního soudu v Praze ve věci vedené pod sp. zn. 139 ICm 773/2012. Odvolací soud zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 159a o. s. ř. není vázán právními závěry vyslovenými v odůvodnění rozsudků soudů v jiných věcech.

Podle ustálené judikatury předpokladem neplatnosti smlouvy o převodu majetku podléhající ustanovení § 196a odst. 1 obch. zák. není pouze nedodržení požadavku, aby hodnota převáděného majetku byla stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem, ale současně i skutečnost, že cena sjednaná ve smlouvě je pro společnost méně výhodná než cena v daném místě a čase obvyklá (viz rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 3986/2009).

Z uvedeného názoru vycházel i Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku ve shora uvedeném řízení, když absenci znaleckého posudku neshledal důvodem pro vyslovení neplatnosti kupní smlouvy. V řízení nebylo tvrzeno tím spíše prokázáno, že by předmětná nemovitost byla kupní smlouvou prodána za cenu nižší, než byla cena obvyklá. Naopak žalobkyně v řízení o vyloučení předmětných nemovitostí ze soupisu majetkové podstaty úpadkyně – Asociace tvrdila, že kupní cena byla stanovena znaleckým posudkem znalce Sovy, který dospěl k obecné ceně 2.700.000 Kč.

Za uvedené situace odvolací soud uzavírá, že pro nedostatek posudku znalce jmenovaného soudem není kupní smlouva neplatná.

Dále podle ustálené judikatury ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. nepředepisuje předchozí souhlas valné hromady s uzavřením smlouvy a postačuje i souhlas následný. Zároveň nedostatek takového souhlasu nezpůsobuje neplatnost smlouvy, ale pouze její neúčinnost, přičemž neúčinnou kupní smlouvou nemůže dojít k převodu vlastnického práva k nemovitostem. Ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. je ustanovením určeným k ochraně společnosti před zneužitím postavení jejích orgánů, společníků a dalších osob oprávněných společnost zavazovat či vykonávajících ve společnosti určitý vliv (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1137/2003).

Z uvedeného odvolací soud činí závěr, že kupní smlouva ze dne 25. 2. 2010 není neplatnou smlouvou. Kupní smlouva je stižena nedostatkem účinnosti způsobené tím, že nedošlo k následnému (či předchozímu) schválení valnou hromadou žalobkyně, jako nabyvatelky nemovitosti za situace, když k nabytí došlo do tří let od jejího vzniku (5. 1. 2008).

Z těchto názorů je třeba vycházet při posouzení toho, zda postupem notářky při sepisu kupní smlouvy formou notářského zápisu dne 25. 2. 2010 došlo k nesprávnému úřednímu postupu. K odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup notáře při sepisování veřejných listin o právních úkonech (§ 4 zák. č. 82/1998 Sb.) se již opakovaně vyslovoval Nejvyšší soud i Ústavní soud (rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1294/2001, 28 Cdo 22178/2009, nálezy Ústavního soudu I. ÚS 529/09). V uvedených věcech soudy vyslovily závěry, že je nesprávným postupem notáře, když sepsal notářský zápis obsahující nejasné (neurčité) prohlášení o uznání dluhu se souhlasem s vykonatelností, že je nesprávným úředním postupem sepsal závěti, která je pro vady (nedostatek zákonných náležitostí) neplatná, resp. že je nesprávným postupem notáře, pokud při sepisu úkonu akceptoval falsum plné moci zjistitelné jen znaleckým zkoumáním. V této souvislosti byly mimo jiné v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2217/2009 vysloveny závěry: *Notář totiž vkládá do notářského zápisu své právní znalosti a projevům vůle účastníků dodává písemnou podobu, která odpovídá právnímu vyjádření. Musí přitom obě strany smlouvy sepisované notářským zápisem stejně poučit a objektivně jim vyložit obsah a důsledky právního úkonu,*

který hodlají svými akty uskutečnit a vést je k úkonům, které nejsou v rozporu se zákonem. Notářský zápis musí být určitý a srozumitelný. Notář v zájmu prosazení principu prevence upozorní účastníky na případné budoucí spory, které by mohly z právního úkonu vyplynout, a navrhne účastníkům takové řešení, jež by hrozbu budoucích sporů minimalizovalo (viz Mokřý, A., Jindřich, M., Wawerka, K. Notářský řád a předpisy související. Praha: Linde, 1994, s. 66 a násl.; záměrně byl zvolen komentář notářského řádu, který byl aktuální v době, kdy byl předmětný notářský zápis sepsán). V obdobném duchu se pak nese i komentář k zákonu č. 82/1998 Sb., jenž vychází z notářského řádu, když se v něm praví, že působení notáře při vyhotovení notářského zápisu se neomezuje jen na dodržení formálních náležitostí a na zachycení obsahu projevu vůle, nýbrž i na objektivní právní pomoc účastníkům tak, aby jimi zamýšlené úkony odpovídaly obecně závazným právním předpisům a aby nebyly zpochybnitelné po stránce formální ani hmotněprávní (viz Vojtek, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 34 - 35). Z uvedeného je zřejmé, že při posuzování toho, zda se notář dopustil nesprávného úředního postupu ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., se nelze omezit pouze na formální náležitosti kladené notářským řádem na notářské zápisy, ale je třeba brát v úvahu též obsahovou stránku právního úkonu, v daném případě dohody o uznání dluhu. Tomu odpovídá i judikatura Nejvyššího soudu, která dovodila, že charakter ušlého zisku má i majetková újma spočívající v tom, že závěti povolanému dědici se dědictví nedostalo pro vady závěti, které ji učinily neplatnou a které tak vedly k jiným dědickým poměrům (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1294/2001; závěť byla sepsána formou notářského zápisu a soudy dospěly k závěru, že důsledkem nesprávného úředního postupu notářky bylo vyloučení žalobce z dědického práva po zůstaviteli, neboť pokud by závěť formou notářského zápisu byla sepsána platně, stal by se žalobce dědicem veškerého majetku zůstavitele, přičemž případ byl posuzován podle předchozí právní úpravy, tedy zákona č. 58/1969 Sb., což však na věci nic nemění). Pokud by byl správný závěr odvolacího soudu, znamenalo by to, že obsah notářského zápisu by mohly tvořit práva a povinnosti, jež by byly zcela nesmyslné a nereálné, jen proto, že účastníci si přáli, aby tomu tak bylo.

Jak je shora odůvodněno, nedošlo ze strany notářky k nesprávnému úřednímu postupu spočívajícímu v tom, že kupní smlouva jí sepsaná je neplatným právním úkonem. Zbývá posoudit, zda se notářka dopustila nesprávného postupu tím, že neposkytla účastníkům smlouvy (tj. P. V., který jednal jako xxx za obě společnosti) potřebné poučení v souvislosti s uzavíranou kupní smlouvou. Žalobkyně v žalobě tvrdila, že nesprávným úředním postupem je nedostatek poučení „o nebezpečí neplatnosti“ kupní smlouvy pro rozpor se zákonem ve smyslu konstantní judikatury a poukázala na rozsudek Nejvyššího soudu 32 Odo 613/2005. V uvedeném rozsudku učinil Nejvyšší soud závěr o tom, že absence znaleckého posudku ve smyslu ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. způsobuje absolutní neplatnost právního úkonu. Jak je již shora vysvětleno, tento názor Nejvyššího soudu byl následně překonán. Notářka proto nepochybila, jestliže P. V. nepoučila o tom, že pro nedostatek posudku znalce jmenovaného soudem je kupní smlouva (může být) neplatná. V průběhu řízení pak s ohledem na závěry vyslovené soudy v řízení o vyloučení nemovitosti z majetkové podstaty úpadkyně (sp. zn. 139 ICm 773/2012) žalobkyně doplnila svá skutková tvrzení tak, že nesprávným úředním postupem notářky bylo (kromě možné neplatnosti smlouvy z důvodu nedostatku ceny zjištěné znalce jmenovaným soudem) také nedostatek poučení o neplatnosti kupní smlouvy z důvodu nedostatku přecházejícího souhlasu valné hromady. Ani v tomto směru nelze shledat pochybní notářky, neboť ve smyslu ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. nebyl nutný předchozí souhlas valné hromady, ale postačoval i souhlas následný, navíc tento nedostatek nezpůsobil neplatnost smlouvy, ale její neúčinnost. Při odvolacím jednání ještě žalobkyně upřesnila, že nesprávný úřední postup notářky spočíval v tom, že nebylo poskytnuto obecné poučení o hmotněprávních náležitostech smlouvy a o možných důsledcích

absolutní neplatnosti smlouvy a o nutnosti úkonů, které měly předcházet. Především poučovací povinnost notáře při sepisu kupní smlouvy není bezbřehá a abstraktně obecná. Notář je povinen poskytnout pouze konkrétní poučení ve vztahu ke konkrétnímu úkonu, tak aby účastníci pochopili, co je obsahem úkonu a jaké jsou důsledky takového úkonu. Ve vztahu ke kupní smlouvě je nepochybné, co je smyslem úkonu a jaké jsou důsledky takového úkonu, takže v tomto směru není v zásadě potřebné nějaké zvláštní poučování. Notář není ani povinen účastníky poučovat o různých důvodech, pro které by mohla být kupní smlouva neplatná, není-li tento důvod neplatnosti zřejmý přímo z uzavírané kupní smlouvy.

Protože kupní smlouva nebyla neplatná, nebyla dána povinnost notářky P. V. v tomto směru poučovat.

Odvolací soud má za to, že nebylo ani povinností notářky bez dalšího poučovat P. V. o tom, že k účinnosti smlouvy je třeba souhlasu valné hromady ve smyslu ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. Že na kupní smlouvu ze dne 25. 2. 2010 dopadá ustanovení § 196a obch. zák. ze samotné kupní smlouvy nevyplývá. xxx P. V., který má především povinnost jednat tak, aby bylo dodrženo opatření proti možnému konfliktu zájmů vyjádřené v ustanovení § 196a obch. zák., na takovou situaci notářku neupozornil. Předpokladem pro použití ustanovení § 196a o. s. ř. je především posouzení konkrétního vztahu konkrétních společností, zda se jedná o vztah osoby ovládané a ovládající, kdo je oprávněn za jakou společnost jednat, jaký je jejich vzájemný vztah, kdo a ke komu může být osobou blízkou, apod. Takové posuzování a hodnocení konkrétních vztahů společností, které uzavírají smlouvu, a tedy hodnocení závěrů, zda a jaké předpoklady mají být splněny ve smyslu ustanovení § 196a obch. zák. nelze při uzavírání kupní smlouvy na notáře klást.

Odvolací soud proto uzavírá, že ze strany notářky nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu, když sepsala kupní smlouvu, která není stížena žádným důvodem neplatnosti. Není ani nesprávným úředním postupem notářky, když sama iniciativně nevyhledávala, nehodnotila a nepoučovala účastníky smlouvy o tom, že je zde obecná možnost posouzení takové smlouvy podle ustanovení § 196a obch. zák., což by vyžadovalo schválení valnou hromadou.

Odvolací soud má za to, že zde není nesprávný úřední postup notářky, jako základní předpoklad pro odpovědnost státu ve smyslu ustanovení § 4 zák. č. 82/1998 Sb.

Dále je zde dán i další důvod pro nedostatek odpovědnosti státu za škodu, a to nedostatek příčinné souvislosti mezi tvrzenou škodou a tvrzeným nesprávným úředním postupem (odvolací soud používá pojem tvrzený nesprávný úřední postup a tvrzená škoda s ohledem na to, že v řízení nebyl zjištěn nesprávný úřední postup a odvolací soud nečinil závěry o tom, zda škoda vznikla či nikoliv). Škoda je tvrzena v tom, že žalobkyně zaplatila kupní cenu podle kupní smlouvy, avšak k převodu vlastnictví nedošlo z důvodu nesprávného úředního postupu notářky a žalobkyně se nemůže po prodávající domoci vrácení zaplacené kupní ceny. Je třeba uvést, že příčinou, pro kterou nedošlo k převodu nemovitosti, čímž vznikla škoda spočívající v zaplacení kupní ceny, byl nedostatek schválení kupní smlouvy valnou hromadou podle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. Schválení smlouvy valnou hromadou je úkon, který provádí valná hromada společnosti a je povinností jednatele, aby tuto valnou hromadu svolal. I kdyby tak byl dán nesprávný úřední postup notářky tím, že nepoučila jednatele společnosti o tom, že je třeba následného schválení úkonu valnou hromadou ve smyslu ustanovení § 196a obch. zák., je příčinná souvislost přerušena konkrétním jednáním či opomenutím jednatele, resp. valné hromady. Je totiž pouhou hypotézou, že by P. V. na základě uvedeného poučení skutečně svolal valnou hromadu, a je pouhou hypotézou, že by valná hromada úkon schválila. V tomto směru nelze přehlédnout výpověď xxx P. V., který uvedl, že mohli dodatečně úkon na valné hromadě schválit, avšak

neučinili tak („to my neděláme“). V tomto směru lze dodat, že neplatnost kupní smlouvy pro porušení ustanovení § 196a obch. zák. byla proti žalobkyni uplatněna M. B. již žalobou 20. 8. 2010, avšak žalobkyně ani poté dodatečně kupní smlouvu na valné hromadě neschválila. Mezi tvrzeným nedostatkem poučení ze strany notářky, kdy přichází v úvahu pouze poučení o nutnosti následného schválení úkonu valnou hromadou žalobkyně, a neúčinností smlouvy pro neschválení úkonu, tak není příčinná souvislost, neboť schválení úkonu záviselo na chování jednatele a na hlasování na valné hromadě, což přerušuje příčinnou souvislost mezi tvrzeným nesprávným úředním postupem (nedostatkem poučení) a vznikem škody (zaplacení kupní smlouvy aniž by došlo k převodu vlastnictví). Jinými slovy řečeno, neúčinnost kupní smlouvy (která vedla ke vzniku škody) byla způsobena neschválením úkonu na valné hromadě, nikoliv jednáním či opomenutím notářky. Notářka nemohla jakkoliv ovlivnit, aby úkon byl na valné hromadě schválen

Dále odvolací soud shledává správným závěr soudu I. stupně, že je zde dán i další důvod pro nedostatek příčinné souvislosti mezi tvrzenou škodou a nesprávným úředním postupem spočívajícím v tom, že žaloba je předčasná. V soudní praxi je ustálený názor, že nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem může být vůči státu úspěšně uplatněn pouze tehdy, nemůže-li poškozený úspěšně dosáhnout uspokojení své pohledávky vůči dlužníku, který je povinen mu plnit. Jedná se tak o vyjádření zásady, že stát je posledním dlužníkem. Z ustanovení § 135 odst. 2 a 194 odst. 5 obch. zák. plyne pro jednatele společnosti povinnost vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře s tím, že odpovídá za škodu způsobenou porušením svých povinností. Smyslem ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. je poskytnout společnosti ochranu před zneužitím postavení jejích orgánů, společníků a dalších osob oprávněných společnost zavazovat či vykonávat ve společnosti určitý vliv. Jednatel uzavírající smlouvu za společnost za podmínek daných v ustanovení § 196a odst. 3 tak má povinnost učinit úkony tímto ustanovením vyžadované. V tomto konkrétním případě bylo povinností P. V. jako xxx žalobkyně při uzavření kupní smlouvy ze dne 25. 2. 2010 zajistit schválení tohoto úkonu na valné hromadě, resp. svolat valnou hromadu k tomu, aby byl tento úkon schválen. Jednatel nemůže omluvit to, že uvedené ustanovení zákona neznal (viz obecná zásada, neznalost zákona neomlouvá) nebo snad že neměl dostatečné vzdělání. P. V. vykonával funkci xxx společnosti a jako takový byl povinen vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře, což v tomto konkrétním případě znamenalo zajistit předchozí či následný souhlas kupní smlouvy valnou hromadou. Této povinnosti se jednatel nemůže zprostit tím, že kupní smlouva je sepsána notářem, popř. advokátem. Bylo by absurdním závěrem, že odpovědnosti za škodu vzniklou porušením povinností jednatele při uzavírání smlouvy za podmínek daných v ustanovení § 196a obch. zák. by se jednatel zprostil tím, že by konkrétní úkon nechal sepsat notářským zápisem. xxx žalobkyně P. V. tak porušil svou povinnost vykonávat funkci xxx s péčí řádného hospodáře, když nezajistil schválení kupní smlouvy valnou hromadou, a je tak dána jeho odpovědnost za tvrzenou škodu vzniklou tím, že žalobkyně zaplatila kupní cenu, aniž by došlo k převodu nemovitostí a nemůže se proti prodávající domoci vrácení kupní ceny. Žalobkyně tak má právo na náhradu škody prioritně proti P. V., který jako xxx uzavíral smlouvu za podmínek daných v ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. V řízení nebylo tvrzeno ani prokázáno, že by se žalobkyně nemohla domoci škody proti svému xxx P. V.. Z tohoto důvodu je správný závěr s I. stupně o předčasnosti žaloby.

Z uvedených důvodů odvolací soud jako věcně správný potvrdil zamítavý výrok o věci samé (§ 219 o. s. ř.).

Výrok o nákladech řízení byl změněn podle ustanovení § 220 o. s. ř., neboť úspěšná žalovaná má právo na náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně, které představují paušální náhradu nákladů za tři úkony po 300 Kč podle ustanovení § 151 odst. 3 o. s. ř.

Podle ustanovení § 224 odst. 1 a 142 odst. 1 o. s. ř. byla žalobkyni uložena povinnost zaplatit žalované náklady odvolacího řízení, které představují paušální náhradu nákladů za tři úkony po 300 Kč podle ustanovení § 151 odst. 3 o. s. ř.

Proti tomuto rozsudku lze podat za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu I. stupně. Přípustnost dovolání zkoumá dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

V Praze dne 26. ledna 2016

JUDr. Jana Knotková v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: H. T.